

HILLERØD
KOMMUNE

Hillerød Kommune

Projekt Læringsløft på Grønnevang Skole - evaluering

Finansieret af A. P. Møller Fonden 2015-2018

Indholdsfortegnelse

- Indledning og formål (s. 4)
- Projektbeskrivelsen igennem forandringsteori (s. 5)
- Opsummering af projektets resultater (s. 6)

- Den første del af evalueringen (s. 7)
 - Aktionslæring som arbejdsmetode (s. 8)
 - Vejledernes rolle (s. 9)
 - Udvikling af undervisningen (s. 10)
 - Opsummering af centrale fund (s. 15)
 - Fremadrettede perspektiver (s. 16)

- Den anden del af evalueringen - faglige resultater og oplevelser (s. 17)
 - Indskolingen - 1. årgang (s. 18)
 - Indskolingen - 4. årgang (s. 20)
 - Indskolingen - 5. årgang (s. 23)
 - Udskolingen (s. 27)

- Observationer af fokuselever i undervisningen (s. 30)
- Evaluering af eksterne konsulenter (s. 33)
- Skolens sammenfattende vurdering af udbyttet af projektet (s. 34)

Indledning og formål

Grønnevang Skole og skoleafdelingen var i 2015 optagede af, at for mange tosprogede elever forlod folkeskolen uden at have de nødvendige kompetencer til at gennemføre en ungdomsuddannelse, og da A.P. Møller Fonden gav mulighed for at søge midler til skoleudvikling, formulerede Grønnevang Skole i samarbejde med skoleafdelingen en ansøgning om Projekt Læringsløft, hvor fokus har været på kompetenceudvikling af medarbejderne for derigennem at give eleverne bedre undervisning. A.P. Møller Fonden gav et tilskud på 900.000 kr. til projektet, og på vegne af Hillerød Kommune vil jeg gerne takke fonden for denne donation uden hvilken det ikke ville have været muligt at gennemføre projektet.

Projekt Læringsløft er blevet gennemført i løbet af de sidste 3 år, og otte lærerteams på Grønnevang Skole har igennem projektet udviklet deres undervisning med fokus på den sproglige dimension i fagene dansk og matematik med særligt henblik på tosprogede elevers læringsløft. I denne evaluering samler vi erfaringer og resultater fra Projekt Læringsløft. Evalueringen er todelt: Den første del af evalueringen er kvalitativ del og den anden består af indsamling af test resultater, observation af fokuselever samt lærerrefleksioner.

Det er min ambition, at vi i Hillerød Skolevæsen fortsætter arbejdet med sprogudviklende undervisning både på Grønnevang Skole og på de øvrige distriktskoler. Vi skal sikre, at erfaringer og metoder fra projektet fortsat formidles og vedligeholdes. Igennem projektet er der udviklet et inspirationskatalog af lærere og vejledere på Grønnevang Skole, og det er målet, at kataloget kan inspirere andre lærere til at arbejde med sproglig udvikling i deres egen undervisning i alle fag.

Oktober 2018

Skolechef Hanne Frederiksen

Skoleafdelingen, Hillerød Kommune

Formål

Formålet med Projektet Læringsløft af tosprogede elever på Grønnevang Skole var gennem kompetenceudvikling af ledere og lærere at sikre de tosprogede elever på skolen de bedste muligheder for at højne deres faglige resultater og trivsel, så de tilegner sig kompetencer til at gennemføre en ungdomsuddannelse.

Projektets tre overordnede mål

1. at løfte tosprogede elevers resultater - inden for rammerne af den almindelige undervisning
2. at udvikle inkluderende pædagogik - med fokus på den sproglige dimension i fagene
3. at udvikle metoder til en sprogbaseret fagundervisning for alle elever

Til ovenstående målsætninger knytter der sig tre tværgående indikatorer/resultatmål:

- at skolens tosprogede elevers faglige resultater forbedres i de nationale test og i de bundne 9. klasseprøver
- at de tosprogede elever viser tegn på læring ved at være sprogligt aktive omkring fagets sprog
- at ordforrådet til en undervisningstime er tydeligt for eleverne igennem synlige sproglige læringsmål,

Projektbeskrivelsen igennem forandrings-teori

Tre års projekt Læringsløft 2015–2018 på Grønnevang Skole

HILLERØD
KOMMUNE

Langsigtet mål

Rammer og ressourcer	Aktivitet	Output / Resultater	Indikatorer	Mål
<p>Skolens 2., 3., 7. og 8. årgang deltager med i alt 312 elever og 26 lærere i projektet.</p> <p>Desuden er der to DSA-vejledere og to afdelingsledere også involveret i dette projekt.</p> <p>Time-forbrug er 25 timer pr. lærer pr. år, som skolen tilslår.</p> <p>Disse lærere underviser i matematik og faget dansk.</p> <p>Konsulent for tosprogede elever støtter op omkring projektet</p> <p>Projektet køres i samarbejde med UCC</p>	<p>Alle deltager i 5 timers startseminar</p> <p>Alle lærere deltager i to aktionslæringsforløb hvert år</p>	<p>Det vil give deltagende viden om projektets faglige indhold, og fælles fødselsplan igangsættelse af projektet. Lærerne præsenteres for metoder til at få den sproglige dimension ind i deres fagundervisning</p> <p>I og med at aktionslæringen sikrer ude i klassen, sikres det, at den konkrete praksis med de konkrete elever udvikles og forbedres. Lærerne forholder sig kritisk, reflekterende, analyserende og eksperimenterende til undervisning.</p>	<p>Lærerne sætter fokus på fagets fagsprog, gør timens ordforråd tydeligt for eleverne gennem synlige sproglige læringsmål</p> <p>Lærerne igangsætter aktiviteter, hvor eleverne får mulighed for at være sprogligt aktive m.h.p. at blegne sig fagsproget</p> <p>Eleverne viser tegn på læring ved at være sprogligt aktive omkring fagets sprog.</p> <p>Projektet styrker de faglige kompetencer hos medarbejderne, hvilket vil medføre et kvalitetsløft for alle elever på deltagende årgange men også på hele skolen</p>	<p>Alle børn bliver så dygtige, de kan</p> <p>Mindske betydningen af social baggrund i ft. faglige resultater</p> <p>Også tilliden til og trivslen gennem respekt for professionel viden og praksis</p>

Alle unge skal have en ungdomsuddannelse

Tre års projekt Læringsløft 2015 - 2018

HILLERØD
KOMMUNE

Langsigtet mål

Rammer og ressourcer	Aktivitet	Output / Resultater	Indikatorer	Mål
<p>Et tre års projekt på Grønnevang Skole, hvor 2., 3., 7., og 8. årgang med i alt 312 elever og 26 lærere og to DSA-vejledere deltager i projektet. Timeforbrug er 25 timer pr. lærer pr. år. Disse lærere underviser i matematik og faget dansk.</p> <p>Konsulent for tosprogede elever støtter op omkring projektet</p> <p>Projektet køres i samarbejde med UCC</p> <p>Budget hvert år UCC Kr.: 285.970,50 Eks moms Lokaler: Kr. 20.000 Eks moms</p>	<p>Alle deltager i 4 timers midtvejsseminar</p> <p>Alle deltager i erfaringsopsamlingsseminar</p>	<p>Lærerne får her udfordret egne forståelser af sprogudviklende fagundervisning ved at høre om andres erfaringer. De får en dybere forståelse for, hvordan tosprogede elever mest effektivt kan læres sprogligt og fagligt. En viden, som kan kvalificere den fortsatte aktionslæring.</p> <p>Det bringer os videre til år 2. Her er følgende afsløret: hvilke erfaringer har vi gjort os og hvordan kan vi fortsætte udviklingen? Hvad er der brug for praktisk og teoretisk?</p>	<p>Lærerne sætter fokus på fagets fagsprog, gør timens ordforråd tydeligt for eleverne gennem synlige sproglige læringsmål</p> <p>Lærerne igangsætter aktiviteter hvor eleverne får mulighed for at være sprogligt aktive m.h.p. at blegne sig fagsproget</p> <p>Eleverne viser tegn på læring ved at være sprogligt aktive omkring fagets sprog.</p> <p>Projektet styrker de faglige kompetencer hos medarbejderne, hvilket vil medføre et kvalitetsløft for alle elever på deltagende årgange men også på hele skolen</p>	<p>Alle børn bliver så dygtige, de kan</p> <p>Mindske betydningen af social baggrund i ft. faglige resultater</p> <p>Også tilliden til og trivslen gennem respekt for professionel viden og praksis</p>

Alle unge skal have en ungdomsuddannelse

Opsummering af projektets resultater

Opsummeringen tager udgangspunkt i projektets mål og tre overordnede mål samt tre tværgående indikatorer/resultatmål. Detaljerede erfaringer og vurderinger kan læses i selve den første og den anden del af evalueringen.

Kompetenceudvikling af ledere og lærere

Der har generelt været et godt udbytte af Projektet Læringsløft i forhold til kompetenceudviklingen af ledere/lærere og vejledere. Skolens lærere, ledelse og vejledere er blevet klædt på, gennem kompetenceudviklingen, at videre arbejde med at højne de faglige resultater og trivsel hos de tosprogede elever. Kompetenceudviklingen gennem arbejdsmetoden "Aktionslæringsforløb" har haft god virkning, fordi metoden giver mulighed for at udvikle undervisningen ved at eksperimentere, observere og reflektere over konkrete undervisningssituationer, og på den måde bliver det meget nærværende og konkret for den enkelte lærer.

Tosprogede elevers resultater - inden for rammerne af den almindelige undervisning

Nationale test og afgangsprøver viser en fremgang ved elevernes sprogforståelse og den mundtlige kommunikationsform. Skolen kan dog også konstatere, at der er områder som afkodning og ved de skriftlige prøver hvor der er tilbagegang eller hvor man ikke kan se den ønskede effekt. Brug af data i Projekt Læringsløft har været med til at sætte fokus på mulighederne for at følge klassens og den enkelte elevs udvikling. Ledelsen giver udtryk for at denne tilgang er brugbar for ledelsen og teams. Det giver anledning til tæt opfølgning med fokus på resultater i fremtiden. Projektet har legitimeret brug af data og resultater som pædagogisk redskab i ledelsens sparring med lærerne.

Inkluderende pædagogik - med fokus på den sproglige dimension i fagene

Deltagerne lærere og vejledere har en øget bevidsthed og forbedrede kompetencer i forhold til at tilrettelægge og udføre deres undervisning og vejledning med et øget fokus på sprog og fagundervisningen. Fleste lærere sikrer elevernes mundtlige aktiviteter i langt flere lektioner end før og undervisningen er i højere grad omlagt fra lærerstyret samtale til elevaktiviteter hvor fagsproget har fået en central rolle.

Metoder til en sprogbaseret fagundervisning for alle elever

Flere lærere er blevet bevidste om at hver undervisningsgang også har et sprogligt mål, både for ordforråd og for sproghandlinger. Flere pointerer betydningen af at formulere disse mål for sig selv og synliggøre dem for eleverne. Fokus er på fagsprog, og elevernes tilegnelse af dette. De deltagende team har afprøvet og udviklet forskellige strategier ift. at sikre alle elevers deltagelse og brug af sproget i fagundervisningen. Der er også helt konkret kommet flere understøttende materialer i klasselokalerne.

Den første del af evalueringen

Denne evaluering er af kvalitativ karakter, og forholder sig til målopfyldningen af mål 2 og 3, og naturligvis de tre tværgående indikatorer.

Følgende dokumentation har dannet grundlag for denne evaluering og den fremadrettede perspektivering:

- UCC-konsulenternes observationer og refleksioner ifm. aktionslæringen år 1-3.
- Teamenes mål for egen læring år 1-3.
- En gennemgang af interviews med lærerne som afslutning på år 2 og 3.
- En gennemlæsning af teamenes egne refleksioner om læringsudbyttet efter år 2, med fokus på strategier og metoder i egen undervisning.
- Beskrivelse af fokuselevs deltagelse i undervisningen.
- Alle aktørers ideer til fastholdelse og fortsat udvikling, fra afslutningsseminar år 3.

Aktionslæring som arbejdsmetode

Projektets arbejdsmetode har været aktionslæring, som vi har arbejdet med ifølge Plauborg, Andersen og Bayer (2007). Aktionslæring har til formål at udvikle undervisningen ved løbende at eksperimentere med, observere og reflektere over konkrete undervisningssituationer. Udgangspunktet er, at lærerteamet i fællesskab udforsker og eksperimenterer med undervisningen for at finde den vej at tilegne sig viden om og erfaringer med, hvordan den udspiller sig, og hvordan den kan udvikles. Derfor er omdrejningspunktet i aktionslæring at skabe praksisnær viden om og udvikling af undervisning, i dette tilfælde sprogudviklende undervisning.

At teamene på Grønnevang Skole var opdelt i dansk og matematik gjorde det muligt at nærme sig fagenes sproglige registre og udforske fagdidaktikken på en systematisk måde. Det har været en styrke at komme så tæt på praksis at lærerne kunne reflektere over og derved lære af den konkrete praksis i deres eget fag, uanset om det er dem selv eller en kollega, der underviser. Lærerne har under de didaktiske samtaler (halvanden time efter hver observation) givet udtryk for at det gav meget god mening at koble kompetenceudvikling så tæt på egen praksis. Lærerne har både lært af at planlægge de præcise aktioner, selve udførelsen og observationen, men især af den didaktiske samtale, hvor de eksterne konsulenter fra professionshøjskolen diskuterede og fik lærerne til at reflektere over de tosprogede elevers udbytte af undervisningen, og hvordan denne kunne optimeres. Flere teams har i tiltagende grad udviklet fælles planlægning, både af aktionerne og som en del af deres hverdag. Det kollegiale samarbejde er dermed blevet styrket.

Via aktionslæringen har det været muligt at følge og støtte lærernes udvikling i retning af praktikere der kan tilrettelægge og gennemføre undervisning der løfter de tosprogede elever. De eksterne konsulenter har været så tæt på lærerne i deres egen praksis, at

det har givet mulighed for at sætte fingeren direkte på områder der kan gøre læringen mere effektiv for tosprogede elever. Lærerne er dygtige og i sagens natur veluddannede, men aktionslæringsformen har gjort det muligt at se lærerne i deres nærmeste udviklingszone, og støtte dem videre i deres udvikling. Dette har vi konkret set, når lærerne fx har svært ved at gøre alle elever aktive. Hvad skal der til hvis en elev med et andet modersmål end dansk ikke deltager i gruppearbejdet? Hvad har læreren brug for af viden og bevidsthed og konkrete metoder for at få alle elever med i det aktive arbejde i klassen?

Projektets kursusdel, som hvert af de tre år har bestået af et startseminar, et midtvejsseminar og et afslutningsseminar, har fungeret som opsamling og fagligt input for lærerne. Formålet har været at få lærerne til at videndele, så de kunne lære af hinandens aktionslæringsforløb, at forberede fælles i teamet, opstille mål og undersøge om målene så er blevet nået (dette uddybes senere), men også at give nyt input, som lærerne har kunnet bruge i deres egen aktionslæring. Disse faglige oplæg har de eksterne konsulenter kunnet henviser til undervejs i aktionslæringen. Fx blev konkrete metoder til ordforrådsarbejde gennemgået og afprøvet på et startseminar, og efterfølgende skulle/kunne lærerne afprøve det samme i deres klasser, naturligvis tilpasset konteksten. Dette har sikret at lærerne også fik nye elementer ind i deres undervisning.

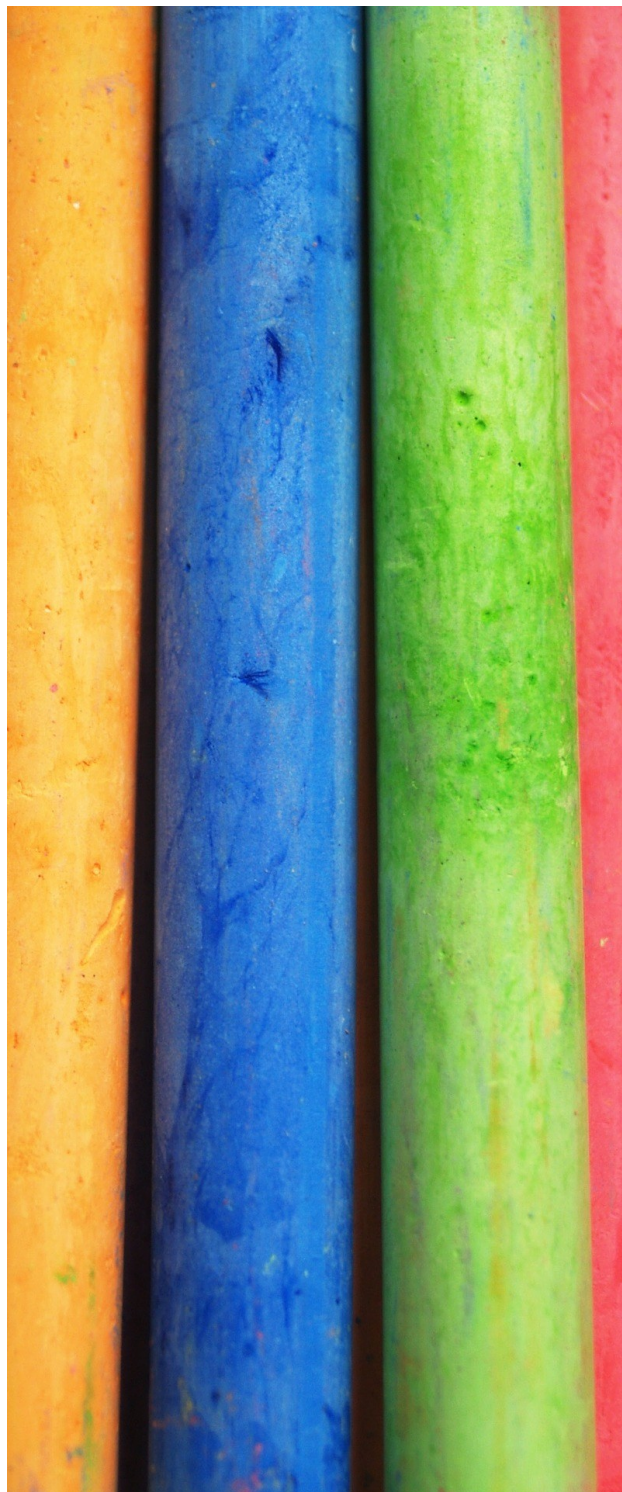
Vejledernes rolle

De lokale dansk som andetsprogsvejlederes rolle har været fremtrædende hele vejen igennem. De har dels deltaget som almindelige lærere i aktionslæringen sammen med deres team, men har også være knyttet til de andre teams, og har på den måde været med til at udvikle og løbende understøtte fagligheden omkring tosprogede elever og dansk som andetsprog i fagene, fx ved at tilbyde sparring ifm. planlægning af undervisning. Vejlederne har derudover haft en særlig opgave: at observere på fokuseleverne, som har været 2-3 sprogligt udfordrede elever i klasserne. Dette har været yderst produktivt i aktionslæringen, idet der hele tiden foregik en trykprøve af undervisningen:

Var disse elever aktive? Havde de mulighed for at deltage på lige fod med de andre? Havde de mulighed for at forstå hvad der foregik? Fik de den støtte / stilladsering de havde brug for? Og hvis ikke: hvad kan vi gøre for at forbedre undervisningen så også disse elever har deltagelses- og læringsmuligheder i hver eneste time?

Nogle af fokuseleverne var nyankomne, andre tosprogede elever der er født i Danmark. Vejledernes arbejde har sat fokus på begge disse for projektets centrale grupper.

Vejlederne er centrale personer i den fortsatte forankring og udvikling af sprogudviklende undervisning på skolen, naturligvis understøttet af ledelsen. Ved at have deltaget både som lærere og vejledere, har de dels fået et lokalt forankret og fagligt funderet overblik over sprogudviklende undervisning i praksis, og dels lært metoden aktionslæring rigtig godt at kende, og de kan således selv tilbyde sparring til kolleger fremover.

Udvikling af undervisningen

Målrealisering ift. mål 2: Udvikling af inkluderende pædagogik med fokus på den sproglige dimension i alle fag

Aktiviteter der sikrer at alle elever er sprogligt aktive

Undervisningen er i højere grad omlagt fra lærerstyret samtale til elevaktiviteter, og flere lærere er blevet meget bevidste om hvor meget taletid de selv anvender, og hvordan de kan sikre at flest mulige elever deltager aktivt i undervisningen og bruger sproget.

Teamene har afprøvet forskellige strategier ift. at sikre alle elevers deltagelse og brug af sproget i undervisningen, fx:

- makkertaler hvor eleverne får mulighed for at drøfte svar/forklaringer med hinanden inden svar til lærer i klassesamtalerne. Flere lærere udtrykker, at de planlægger hvordan de kan stilladsere eleverne (udfordre dem med støtte), så deres interaktion bliver mere nuanceret, fx med 'hvorfor'-kort;
- forskellige metoder til interaktion omkring fagligt stof, fx ekspertgrupper hvor eleverne fordyber sig i et fagligt aspekt, og videreformidler det til nogle andre efterfølgende;
- faste makkerpar eller grupper over en længere periode. Flere lærere udtaler at de nu generelt igangsætter mere makkerarbejde, og mindre individuelt arbejde;
- stationer med forskellige opgaver, hvor eleverne bevæger sig rundt i makkerpar, således at alle arbejder hele tiden, og lærer frigøres til at støtte dem der har særligt brug for det;
- opmærksomhed på lærerens instruktioner og struktur i undervisningen. Dagsorden og sproglige mål synlige for eleverne;
- både i indskoling og udskoling er lærerne blevet

bevidste om at give eleverne længere tid (op til 7 sekunder) før de svarer på et givent spørgsmål – og dermed give tid til elevens egen refleksion;

- tjek-ind i starten af undervisningen, hvor eleverne to og to taler sammen fx om deres hverdagsoplevelser med lektionens emne;
- tjek-ud i afslutningen af undervisningen, hvor eleverne to og to samler op på lektionens indhold, fx gengiver en central pointe eller forklarer et fagudtryk.

Lærerne har således fået en lang række metoder til at løfte tosprogede elevers faglighed. En lærer siger fx: *"Jeg er blevet mere opmærksom på mundtligheden i undervisningen. Faktisk bruger jeg meget sjældent fælles tavleundervisning, og hvis jeg gør, så maksimalt i fem minutter, og her drejer det sig om en instruktion."*

Flere lærere skriver at de sikrer elevernes mundtlige aktivitet i langt flere lektioner end før. En lærer estimerer at eleverne nu er sprogligt aktive 80-90% af tiden, hvilket er langt mere end tidligere. UCC konsulenterne har i observationerne set en progression imod mere elevaktivitet og mere taletid til eleverne, men elevaktivitet på helt op på 80-90% af tiden har vi dog kun sjældent observeret.

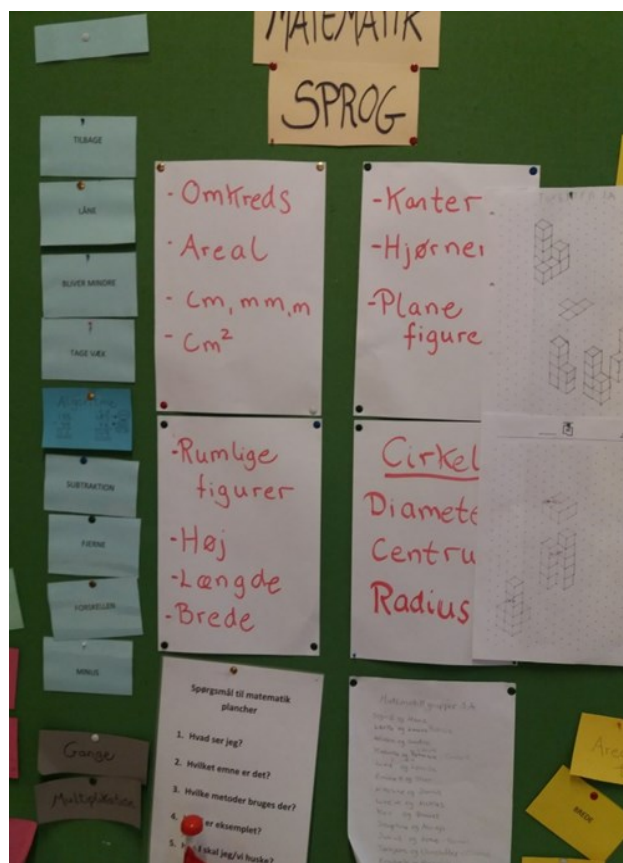
Adspurgt om effekten af det øgede fokus på undervisningen siger en lærer:

"Eleverne føler sig mere sikre. Jeg kan se det, fordi stort set alle deltager aktivt i undervisningen. Eleverne spørger selv om de må arbejde med forskellige opgavetyper og metoder. De udviser interesse for faget."

Målrealisering ift. mål 3: at udvikle metoder til en sprogbaseret fagundervisning for alle elever

Sproglige mål

Flere lærere er blevet bevidste om at hver undervisningsgang også har et sprogligt mål, både for ordforråd og for sproghandlinger. Flere pointerer betydningen af at formulere disse mål for sig selv og synliggøre dem for eleverne. Fokus er på fagsprog, og elevernes tilegnelse af dette. Mange lærere bruger væggene til at hænge sproglige mål og specifikke ord op, ofte kategoriseret på en meningsfuld måde for eleverne. Nogle steder er der fokus på progressionen i ordkendskabet, se foto tv nedenfor:

Progression i udviklingen af sprogbaseret fagundervisning

Lærerne er gået fra fokus på at understøtte elevernes forståelse af fagord, altså den receptive del, til efterhånden at udvikle et fokus på den produktive brug af relevante fagudtryk i meningsfulde ytringer. Lærerne nævner selv følgende metoder:

- kategoriseringsopgaver med fagudtryk;
- ord forklares altid i kontekst – fx fra matematikord til sætninger;
- 'pushed output': aktiviteter der arbejder med at få eleverne til at bruge udvalgte fagord, som dermed gradvist bliver en del af elevens produktive ordforråd;
- forberedt visualisering: brug af visuelt materiale i forbindelse med ordforrådsarbejdet.
- visuel fastholdelse af fagbegreber på væg og tavle;
- ordfokus hver time: de ord der er i fokus flyttes hen under 'øver vi'. Når klassen har styr på ordene, flyttes de hen under 'kan vi';
- alle årets fagord skrives på sedler. Eleverne skal samle ordene i emner. Derefter vælger de selv (eller læreren) tre ord der skal forklares;
- differentierede sproglige udfordringer.

Men eleverne skal ikke kun lære fagord; de skal også lære at udtrykke sig i længere meningsfulde ytringer omkring det faglige stof, også kaldet sproghandlinger. Til dette formål har lærerne ifølge eget udsagn udviklet/afprøvet følgende metoder:

- synlige og tilgængelige modeller ('opskrifter') på faglige forklaringer og lignende;
- italesættelse og dermed bevidsthed om at der er særligt 'matematiksprog' og at der er forskel på hverdagsprog og fagsprog;
- fokus på forskellige udsagnsord i matematik f.eks. undersøge, sammenligne, forklare osv. - og sætningsdannelse med disse;

- evaluering af et emne vha. små elevproducerede forklaringsfilm, hvor fagudtryk beskrives og forklares for andre elever: Film optages på smartphone og uploades til skoletube og kan ses igen, når man glemmer;
- 'pushed output' med sætningsstartere: giv begyndelsen af sætningen til eleverne (som stillads/opskrift) og eleven skal så færdiggøre sætningen med eget indhold.

Skriftsproglig udvikling

Alle teams har haft et gradvist intensiveret fokus på skriftsprog.

I udskoling har lærerne udviklet kompetencer til at stilladsere (støtte) elevernes faglige skrivning både i matematik og dansk. I matematik har man undervist eleverne i, hvilket sprog de skal bruge når instruktionen lyder: begrund...; argumentér for..., vis... etc. I arbejdet med at læse fagtekster har man i udskoling haft fokus på tekstopbygning og de særlige sproglige trække som definerer fagsproget.

I indskoling har lærerne udviklet metoder til at arbejde med læsestrategier i matematik, og fundet frem til at der er tale om kvalitativt forskellige strategier alt efter om man skal læse en problemløsningsopgave eller en specifikt formuleret opgave (fx bare en sætning). Også her har lærerne undervist eksplicit i instruktionsordene, som eleverne har arbejdet på flere måder med at genkende og forstå.

I dansk indskoling har lærerne arbejdet med en genrepædagogisk tilgang, hvor eleverne tydeligt stilladsres i deres læse- og skriveprocesser, med fokus på teksters struktur og sprog

To nye 1. klasses team (dansk og matematik) har deltaget i år 3. Danskteamet har haft fokus på at udvikle deres metoder til at understøtte den tidlige skrift-

sprogstilegnelse, og her har vi set en progression fra bogstavfokus til fokus på hele sætninger og tekster, herunder højtlesning med lytteformål og tydelig stilladsering af elevernes skrivning. Mundtlighed har også haft stor betydning i denne proces, med fokus på genfortælling og makkersamarbejde.

Matematikteamet har afprøvet metoder til modellering af opgaver i matematikbogen (begyndende faglig læsning) og kategorisering af centrale fagord.

Lærerne har ved afslutningen af år 3 samlet eksempler på sprogudviklende fagundervisning til et katalog, som vedlægges som bilag til denne evaluering. Det er tanken at inspirationskataloget, udover at være et håndfast udtryk for hvad lærerne har lært i løbet af projekt, skal bruges af alle lærere på skolen, og også udbredes til kommunens andre skoler.

Mål for lærernes udvikling

For hver omgang aktionslæring har teamene skullet sætte sig nogle mål for deres egen didaktiske udvikling.

År 1: Teamenes målsætning koncentrerede sig generelt om at have fokus på fagsproget, og at igangsætte aktiviteter der sikrer at alle elever får brugt sproget og deltager aktivt i samtaler i klassen.

År 2: Målsætningen fokuserede på elevernes bevidsthed om sprogbrug, og progressionen fra hverdagsprog mod fagsprog, synliggørelse og fastholdelse af ordforråd (med primært fokus på fagord), metoder til processuel stilladsering, fx i udviklingen fra mundtlighed mod skriftlighed. Der er fokus på tydelighed og aktiviteter der sikrer elevernes aktive sprogbrug.

År 3: Målsætningen fokuserede på den ene side på elevernes sproglige behov ift. faglige aktiviteter, fx har der været fokus på instruktionsord i matematik

(indskoling), på den anden side fortsat på processuel og lokal stilladsering i læse- og skriveaktiviteter, metoder til at sikre effektiv introduktion og opsamling af hver lektion (tjek-ind, tjek-ud), variation mellem klasse-samtale og elev-elevsamtale mv.

Gennemgående kan man se en progression i lærernes målsætninger i projektet fra at fokusere på sproglig aktivitet i klassen og at opdage fagsproget, og hvordan man eksplicit kan arbejde med det, til en målsætning om at tilrettelægge undervisningen med en progression fra hverdagsprog mod fagsprog, med grundig stilladsering af elevernes arbejde, særligt det skriftsproglige. Lærerne har ønsket at udvikle metoder til at motivere og aktivere alle elever, og samtidig viser udviklingen i målsætningen at lærerne er blevet mere bevidste om elevernes behov for sproglig stilladsering, og de er blevet væsentligt mere specifikke med det sproglige fokus, baseret på disse behov.

Nyt fokus på nyankomne elever

I slutningen af år 2 falder projektet sammen med en ny strategi i Hillerød Kommune for modtagelse af nyankomne elever. Det betyder at nyankomne elever sidder to dage i almenklassen fra de ankommer. At have helt nyankomne elever i klassen, giver særlige udfordringer for lærerne. Her har både indskolings- og udskolingsteamene udviklet inkluderende praksisfællesskaber som kan rumme også nyankomne elever. Ud over en generel udvikling af inkluderende og sprogudviklende undervisning, der således både rummer og rammer nyankomne elever, er der tale om både strategier til at inkludere den nyankomne elev i klassefællesskabet, og strategier til at hjælpe den nyankomne elev, der taler et meget begrænset dansk, med at følge med i undervisningen. Det kan dels være at tilbyde forskellige ressourcer til eleven, fx digitale hjælpemidler til oversættelse, og dels at lære klassens elever hvordan de kan interagere med den nyankom-

ne elev. Dette fokus har derfor været en vigtig del af aktionslæringen i år 3.

Elevernes flersprogethed i undervisningen

Nogle af indskolingsteamene har gennem alle tre år sat sig det mål at udvikle strategier til at bruge flersprogede elevers samlede sproglige repertoire i undervisningen, for at anerkende og tage udgangspunkt i alle elevers ressourcer. Fx har man i et forløb om fagtekster i dansk samlet fagtekster ind på forskellige sprog, og analyseret forskelle og ligheder i disse tekster med fokus på genrens struktur.

Dog konstaterede teamene og konsulenten i afslutningen af forløbet at dette har været et mål der har været vanskeligt at opfylde, andet end i ganske enkelte tilfælde, som fx ovennævnte. Ved nyankomne elever har lærerne været opmærksomme på at støtte elevens forståelse på forskellig vis, enten ved at stille digitale hjælpemidler til oversættelse til rådighed eller ved at sætte eleven sammen med en anden elev der taler samme sprog, og så bede denne elev hjælpe. Men det gennemgående fokus på at inddrage alle elevers sproglige ressourcer må siges at have været fraværende, trods meget velvillige og reflekterende lærere. Dette har medført en refleksion i teamet (og hos konsulenterne) over hvilke modarbejdende faktorer der er ift. implementering af denne strategi.

Opsummering af centrale fund

I løbet af projektets tre år er der fire gennemgående træk som vi vil fremhæve som væsentlige og generelle ift. lærernes læring.

Aktive elever i undervisningen

Undervisningen er i højere grad omlagt fra lærerstyret samtale til elevaktiviteter, og lærerne er blevet meget bevidste om hvor meget taletid de selv anvender, og hvordan de kan sikre at flest mulige elever deltager aktivt i undervisningen og bruger sproget.

Øget fokus på sproglige mål i fagundervisningen

Flere lærere er blevet bevidste om at hver undervisningsgang også har et sprogligt mål, både for ordforråd og for sproghandlinger. Flere pointerer betydningen af at formulere disse mål for sig selv og synliggøre dem for eleverne. Fokus er på fagsprog, og elevernes tilegnelse af dette.

Øget fokus på brug af fagsproget i undervisningen

Lærerne er gået fra fokus på at understøtte elevernes forståelse af fagord, altså den receptive del, til efterhånden at udvikle et fokus på den produktive brug af relevante fagudtryk i meningsfulde ytringer. Lærerne er blevet bevidste om fagenes ordforråd, og igangsætter aktiviteter der har til formål at eleverne tilegner sig disse ord.

Der er også et øget fokus på at eleverne ikke kun skal lære fagord; de skal også lære at udtrykke sig i længere meningsfulde ytringer omkring det faglige stof.

Redskaber til at støtte elevernes skriftsproglige udvikling

Lærerne har udviklet flere kompetencer til at stilladse (støtte) elevernes faglige læsning og skrivning både i matematik og dansk. Lærerne har udviklet metoder til at arbejde med læsestrategier i både dansk og matematik. I matematik har de fundet frem til at der er tale om kvalitativt forskellige strategier alt efter om man

skal læse en problemløsningsopgave eller en specifikt formuleret opgave.

Disse centrale fund peger tilbage på projektets målsætning, særligt mål 2 og 3:

- at udvikle inkluderende pædagogik - med fokus på den sproglige dimension i fagene
- at udvikle metoder til en sprogbaseret fagundervisning for alle elever

Derudover peger resultaterne på at lærerne har udviklet praksisnære redskaber ift. de to tværgående indikatorer:

- at de tosprogede elever viser tegn på læring ved at være sprogligt aktive omkring fagets sprog
- at ordforrådet til en undervisningstime er tydeligt for eleverne igennem synlige sproglige læringsmål.

Fremadrettede perspektiver

På projektets afslutningsseminar d. 2. maj 2018 deltog lærere, skoleledelse, konsulent for tosprogsområdet samt souschef og skolechefen i en fælles proces med henblik på idégenerering ift. hvordan projektet kan leve videre. Idégenereringen foregik på 5 niveauer og nedenfor er oplistet det samlede resultat, opsummeret af de eksterne konsulenter:

Den enkelte lærer:

- Indtænker sprogunderstøttende undervisning i alle timer.
- Har faste strukturer for elevdeltagelse.
- Opstiller sproglige mål og fagord for al undervisning.
- Bruger metodekatalog fra dette projekt.

Årgangsteams:

- Viden deler i årgangsteams på tværs af fag.
- Arbejder med fælles sproglige mål.
- Laver aktionslæring på tværs af klasser.
- Arbejder med fælles metoder på tværs af fag, så det er genkendeligt for eleverne.

Fagteams:

- Opstiller sproglige mål for fagene.
- Erfaringsudveksler.
- Deler materialer og afprøvede forløb til sprogstimulering.
- Laver fælles aktiviteter.

Skolen /ledelsen:

- Sproglig udvikling sættes på dagsordenen, så alle involveres.
- Tid til samarbejde lægges ind i aktivitetsplan.
- Vejlederne arbejder med aktionslæring som metode til at støtte lærerne i deres arbejde med dansk som andetsprog og sikring af de tosprogede elevers læring og trivsel.

Kommunen:

- Inspirationskatalog spredes til andre skoler.
- Fælles minikonference (gå-hjem-møde) for hele kommunen om projektets metoder.
- Der deles viden i vejledernetværk og ledergruppe i kommunen.
- Der afholdes workshops i aktionslæring.
- Der gives tid til forberedelse.
- Kompetenceudvikling af lærerstaben.

De eksterne konsulenter kan kun bakke op om alle ideer, men det er naturligvis nødvendigt med en prioritering. Ledelsens fastholdelse af fokus på sproglig udvikling i fagene (under henvisning til det tværgående emne i folkeskoleloven: Sproglig udvikling) er afgørende. Eftersom der i kølvandet på et langvarigt projekt som Projekt Læringsløft er stor fokus på og interesse i sproglig udvikling i fagene blandt lærerne, er det af stor vigtighed at ledelsen udnytter dette momentum ved at fastholde fokus, give vejledere mulighed for at arbejde med lærerne direkte i deres undervisning og tilføre nyeste viden om sproglig udvikling i fagene.

Den anden del af evalueringen

- udvikling i elevernes faglige resultater og læreres oplevelser af udbytte af Projekt Læringsløft

Anden del af evalueringen viser udviklingen i elevernes faglige resultater i projektperioden.

Dette sammenholdt med formålet om at sikre de tosprogede elever på skolen de bedste muligheder for at højne deres faglige resultater og trivsel, så de tilegner sig kompetencer til at gennemføre en ungdomsuddannelse. Der indgår resultater fra nationale test for de deltagende klasser i indskolingen, og karaktergennemsnittet fra 9. årgang ved folkeskolens afgangsprøver 2016/2017 og 2017/18 i dansk og matematik.

Samtidig indgår læreres og DSA-vejlederes kommentarer ift. projektets gennemførelse, observationer af fokus-elever i projektet samt lærere og DSA-vejlederes egen kompetenceudvikling som led i projektet.

Vi har valgt at afrapportere faglige resultater og medarbejdernes kommentarer årgangsvis, og dermed er det også muligt at følge projektets udvikling igennem den 3-årige periode.

Indskolingen - 1. årgang

1. årgang er først kommet med i Projekt Læringsløft i skoleåret 2017/2018. Lærerne har derfor kun deltaget i Læringsløft i ét skoleår. På første årgang tages der ikke nationale test, da der ikke findes nationale test til denne årgang. Ved slutningen af skoleåret, i maj måned tages en læseprøve OS64. Denne test kan bruges til at se om eleverne er kommet godt i gang med deres læsning. Testen viser om eleverne kan afkode, den viser graden af automatisering, da der er tid på. Testen viser 64 ord, som eleven skal læse, og eleven skal afkrydse det billede der passer til ordet. Testens score opdeles i 9 kategorier hvoraf 2 kategorier A1 og B1 viser at eleven er kommet godt i gang med sin læsning.

1. årgang består af 3 klasser. Samlet for årgangen er der 71 elever hvoraf 23 af dem er tosprogede. Af de tosprogede børn er der 8 elever, der kom fra modtagelsesklasse i slutningen af børnehaveklassen.

Tabel 1. Tosprogede elevers læseresultater på 1. årgang

Kategori OS64	Ikke nytilkomne tosprogede elever	Nytilkomne tosprogede elever – med skolestart i almenklasse maj 2017
A1, B1 A1: Sikre læsere med et hurtigt læsetempo B1: Sikre læsere med et godt læsetempo	A1: 4 elever B1: 5 elever	A1: 0 elever B1: 5 elever
C1: Sikre læsere med et langsomt læsetempo	C1: 4 elever	C1: 2 elever
A2, B2, C2, A3, B3, C3 Usikre læsere med varierende læsetempo		C2: 2 elever

2 elever på årgangen er ikke testet. En elev går i kommunens basisklasse for nytilkomne børn der skal have en intensiv danskundervisning. En elev har ikke været i skole i testperioden.

Den procentvise andel af gode læsere for de tosprogede elever der er opvokset i Danmark svarer til den procentvise andel af gode læsere hos de etnisk danske elever.

De elever der først er kommet til landet omkring deres skolestart og har startet deres skolegang i modtagelsesklasse, er forsinkede i deres læseudvikling. Her er andelen af langsomme og usikre læsere større. Dette kan bl.a. forklares ved et usikkert ordkendskab og en senere start af bogstavtilregnelsen.

Lærerkommentarer fra 1. årgang

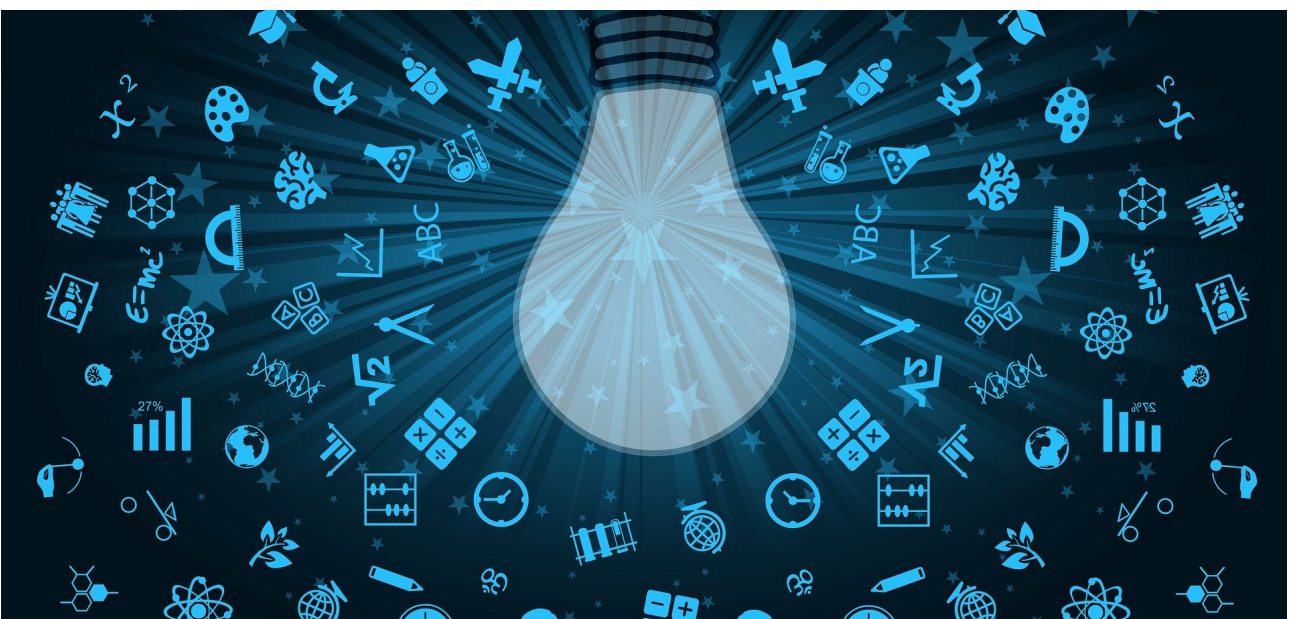
Hvad har du fået ud af at deltage i Projektet Læringsløft?

Dansk:

- "Jeg er blevet god til at tænke struktur og styring ind i både planlægnings- og afviklingsfasen."
- "Jeg har fået værktøjer til at lave en tydelig ramme og en plan for elevernes progression i skrivefasen."
- "Jeg har hele tiden vidst at det var vigtigt at tale om ord og bruge visuel støtte, men jeg skal gøre det endnu mere."
- "Jeg er blevet meget mere bevidst og systematisk i mit arbejde med berettende tekster. Nu arbejder vi først med ord, så med sætninger og derefter tekst. Jeg bruger altid elevernes egne oplevelser i skrivningen."

Matematik:

- "Projekt Læringsløft har givet mig en større bevidsthed om det sproglige i matematik."
- "Jeg er blevet bevidst om, at jeg skal være præcis i forhold til den sproglige del af matematikundervisningen."
- "Jeg har fået gode ideer til at lave anderledes undervisning, dels ved at se mine kolleger undervise, dels ved at sparre med dem i vores samtale efter vores undervisningsforløb."
- "Jeg har en større bevidsthed om egen rolle i klasserummet, hvad der virker og hvad der skal gøres anderledes."

Indskolingen - 4. årgang

Eleverne, er blevet testet med nationale test og er blevet målt på følgende 3 områder: Sprogforståelse, afkodning og tekstforståelse. På nedenstående skema ses resultaterne for tosprogede elever på årgangen. 4. årgang på Grønnevang Skole har været en del af projekt Læringsløft siden projektet startede i skoleåret 2014/2015

Ved projektets start var der 11 tosprogede elever på årgangen. Siden da er nogle elever flyttet og andre elever er kommet til, 3 elever kom fra kommunens modtagelsesklasse og er nytilkomne der max. har været i Danmark i et år. Ved projektets afslutning er der 12 tosprogede elever på årgangen. Det er årgangens matematik og dansklærere der har deltaget i projektet. 3 lærere er rejst på grund af nyt job, så 3 nye lærere er kommet til projektet og har derfor kun været en del af Projekt Læringsløft i et skoleår.

Tabel 2. Tosprogede elevers resultater i national test

4. kl1	Gennemførelses-Dato	Sprogforståelse	Afkodning	Tekstforståelse	Samlet vurdering
Elev A	20.4.2016 (2. klasse) 17.4.2018 (4. klasse)	God God	God God	God Fremragende	God Fremragende
Elev B	20.4.2016 (2. klasse) 17.4.2018 (4. klasse)	Jævn Jævn	God Jævn	God Fremragende	God God

1 elev er ikke testet på grund af manglende sproglige forudsætninger, da eleven er nyudsluset til almenklasse fra modtagelsesklasse.

Den elev, der ikke er testet med nationale test, er blevet evalueret på anden måde. Eleven er kommet til landet i 2015 og har været ca. 1 år i modtagelsesklasse. Eleven har gået i almen klasse i 2 år og har modtaget dansk som andetsprogsundervisning i hele perioden. Skolen oplever eleven som generelt meget langsom i sin læring. Elev A og B har generelt haft en god fremgang og er nu aldersvarende i deres faglige udvikling.

Tabel 3. Tosprogede elevers resultater i national test

4. kl2	Gennemførelses-Dato	Sprogforståelse	Afkodning	Tekstforståelse	Samlet vurdering
Elev A	24.4.2016 (2. klasse) 30.4.2018 (4.klasse)	God God	Jævn God	God God	God God
Elev B	24.4.2016 (2. klasse) 30.4.2018 (4. klasse)	God God	God God	God God	God God
Elev C	24.4.2016 (2. klasse) 30.4.2018 (4. klasse)	Mangelfuld Mangelfuld	Jævn Mangelfuld	Jævn God	Jævn Mangelfuld

1 elev er flyttet væk fra skoledistriktet. 1 elev er ikke testet på grund af manglende sproglige forudsætninger, da eleven er nyudsluset til almenklasse fra modtagelsesklasse.

Den elev der ikke er testet med nationale test er blevet evalueret på anden måde. Eleven er kommet til landet i 2016 og har været i modtagelsesklasse et år. Eleven har været i almenundervisningen 9 mdr. ved testtidspunktet. Elev A oplever skolen som værende i en positiv faglig udvikling. Eleven er fagligt aldersvarende. Elev As afkodning er gået fra jævn til god, da der har været fokus på læseindsatsen.

Elev B var i 2.klasse god i samtlige deltest og har bibeholdt sit faglige niveau. Skolen oplever elev B som fagligt aldersvarende og som deltagende i den daglige undervisning. Eleven er i en positiv faglig udvikling.

Elev C har en meget ujævn profil. Eleven er gået tilbage i afkodning og gået frem i tekstforståelse. Eleven har haft modstand i forhold til selvstændig læsning, men har været deltagende i litteraturundervisning på klasseniveau. Skolen oplever ikke eleven som værende fagligt aldersvarende. Eleven har gennem sin skolegang modtaget dansk som andetsprogsundervisning.

Tabel 4. Tosprogede elevers resultater i national test

4. kl3	Gennemførelses-Dato	Sprogforståelse	Afkodning	Tekstforståelse	Samlet vurdering
Elev A	20.4.2016 (2. klasse) 19.4.2018 (4.klasse)	Ikke testet* God	Ikke testet* God	Ikke testet* Rigtig god	Ikke testet* Rigtig god
Elev B	20.4.2016 (2. klasse) 19.4.2018 (4. klasse)	Jævn Mangelfuld	Ikke tilstrækkelig Mangelfuld	Mangelfuld God	Mangelfuld Mangelfuld
Elev C	20.4.2016 (2. klasse) 19.4.2018 (4. klasse)	God God	God God	God Rigtig god	God Rigtig god
Elev D	20.4.2016 (2. klasse) 19.4.2018 (4. klasse)	Ikke testet** Ikke tilstrækkelig	Ikke testet** Mangelfuld	Ikke testet** Jævn	Ikke testet** Mangelfuld

1 elev er flyttet fra skoledistriktet. 1 elev er ikke testet på grund af manglende sproglige forudsætninger, da eleven er nyudsluset til almenklasse fra modtagelsesklasse. *Elev A var lige kommet til landet og gik i modtagelsesklasse. ** Elev D er startet senere og kom fra en privatskole hvor der ikke var taget nationale test.

Elev A gik i modtagelsesklasse, da 2.klasses testen blev taget. Eleven har været i almenundervisningen lidt under 2 år. Eleven har modtaget dansk som andetsprogsundervisning i hele perioden. Eleven har i hele perioden haft en positiv faglig udvikling. Skolen oplever eleven som værende fagligt aldersvarende. Eleven er meget motiveret og deltagende i skolen. Eleven har udviklet en faglig selvtillid i forhold til skolearbejdet.

Elev B har dysleksi og kæmper med det skriftsproglige. Eleven skal have it-hjælpemidler og skal i starten af dette skoleår på kursus i dette. Dette er en forklaring på, at afkodningen er mangelfuld. Det er positivt at eleven opnår

god i tekstforståelse. Skolen oplever eleven som fagligt udfordret men motiveret for skolearbejdet.

Elev C er fagligt aldersvarende. Eleven har en god faglig udvikling og har fremgang fra god til rigtig god i tekstforståelse. Skolen oplever eleven som værende fagligt aldersvarende.

Vi har ikke testresultat for elev D i 2. klasse da eleven er startet hos os i 2016 og kom fra en tyrkisk privatskole, hvor der ikke var taget nationale test. Eleven er i 4. klasse testet samlet til værende mangelfuld. Eleven har samlet gået på skole i halvandet år. Skolen oplever elevens faglige standpunkt til at være bedre end testen viser. Men eleven er meget usikker og har store faglige huller.

Lærerkommentarer fra 4. årgang

Hvad har du fået ud af at deltage i Projekt Læringsløft?

Dansk:

- "Jeg er blevet mere opmærksom på i min planlægning, hvordan jeg kan inddrage elevernes modersmål og se elevernes sprog som en ressource..."
- "Jeg har hele tiden vidst at for forståelsen var vigtig, men jeg er blevet meget mere konsekvent i forhold til at tænke det ind i min forberedelse af undervisningen.

Matematik:

- "Jeg har fået flere metoder i brug, når jeg planlægger min undervisning"
- "Jeg har fået større bevidsthed om hvad der virker. Jeg tænker over, at få sproglige mål for min matematik-undervisning ind i min årsplanlægning."

Indskolingen - 5. årgang

Ved projektets start var der i alt 16 tosprogede elever på årgangen. Siden da er der elever der er flyttet og elever der er kommet til, 4 elever kom fra kommunes modtagelsesklasse og er nytilkomne.

Ved projektets afslutning er der 19 tosprogede elever på årgangen. Det er årgangens matematik- og dansklærere, der har deltaget i Projekt Læringsløft. Alle lærerne har været med fra projektets start.

I Hillerød kommune er det blevet besluttet at eleverne på 5. årgang skal tage den frivillige nationale test i dansk for 4. klasse. I nedstående skemaer har vi testet med nationale test for 2. 4 og 5 årgang, men man skal være opmærksom på at 5. årgang er testet med 4. årgangs test.

Tabel 5. Tosprogede elevers resultater i national test

5. kl1	Gennemførelses-Dato	Sprogforståelse	Afkodning	Tekstforståelse	Samlet vurdering
Elev A	27/4 2015 2. klasse 24/4 2017 4. klasse 20/04 2018 4.klasse (frivillig)	God God God	God God God	God Jævn God	God God God
Elev B	27/4 2015 2. Klasse 24/4 2017 4. Klasse 20/04 2018 4.klasse (frivillig)	Jævn God God	God Jævn God	God God God	God God God
Elev C	27/4 2015 2. Klasse 24/4 2017 4. Klasse 20/04 2018 4.klasse (frivillig)	God God Rigtig god	God God God	God God God	God God Rigtig god
Elev D	27/4 2015 2. Klasse 24/4 2017 4. Klasse 20/04 2018 4.klasse (frivillig)	Rigtig god Jævn God	Jævn Jævn God	God Jævn Rigtig god	God Jævn Rigtig god

Elev A har en samlet vurdering på god. Elev A har en generel god fremgang og skolen oplever eleven som værende fagligt aldersvarende.

Elev B er kommet i almenklasse fra modtagelsesklasse i starten af 2. klasse. Eleven har en samlet vurdering på god. Elev B har en generel god fremgang og er gået fra jævn til god inden for området afkodning. Skolen oplever eleven som værende fagligt aldersvarende.

Elev C har generelt haft en god fremgang og er i en positiv faglig udvikling. Skolen oplever eleven som værende fagligt aldersvarende.

Elev D har en faglig god udvikling og fremgang i alle testområder. Eleven har udviklet en faglig selvtilid i forhold til skolearbejdet. Skolen oplever eleven som værende fagligt aldersvarende.

Table 6. Tosprogede elevers resultater i national test

5. kl2	Gennemførelsesdato	Sprogforståelse	Afkodning	Tekstforståelse	Samlet vurdering
Elev E	27/4 2015 2. klasse 25/4 2017 4. klasse 30/04 2018 4. klasse (frivillig test)	God Jævn God	God Mangelfuld God	God Jævn God	God Jævn God
Elev F	29/4 2015 2. klasse 25/4 2017 4. klasse 30/04 2018 4. klasse (frivillig test)	Jævn Jævn God	Jævn Jævn God	Mangelfuld Mangelfuld God	Jævn Jævn God
Elev G	27/4 2015 2. klasse 25/4 2017 4. klasse 30/04 2018 4. klasse (frivillig test)	God God God	Jævn Mangelfuld Jævn	Jævn God God	Jævn God God
Elev H	29/4 2015 2. klasse 25/4 2017 4. klasse 30/04 2018 4. klasse (frivillig test)	Ikke tilstrækkelig Rigtig god God	Mangelfuld Mangelfuld Mangelfuld	Jævn Jævn God	Mangelfuld Jævn God
Elev I	27/4 2015 2. klasse 30/04 2018 4. klasse (frivillig test)	Fremragende Mangelfuld	God Jævn	God God	Fremragende Jævn
Elev J	27/4 2015 2. klasse 25/4 2017 4. klasse 30/04 2018 4. klasse (frivillig test)	God Jævn Rigtig god	Mangelfuld Mangelfuld Jævn	Mangelfuld God Jævn	Mangelfuld Jævn Jævn
Elev K	9/4 2015 2. klasse 25/4 2017 4. klasse 30/04 2018 4. klasse (frivillig test)	Jævn Jævn God	God Jævn Jævn	God God God	God God God

Elev E har generelt haft en god fremgang. Elev E har haft en fremgang i alle testområder og skolen oplever eleven fagligt aldersvarende.

Elev F har generelt haft en god fremgang og skolen oplever eleven fagligt aldersvarende.

Elev G har haft en god udvikling og er nu fagligt aldersvarende.

Elev H er i en god faglig udvikling. Eleven er gået tilbage i sprogforståelse og frem tekstforståelse. Eleven er faglig usikker på sig selv, men skolen oplever ham som værende fagligt aldersvarende.

Elev I er fortsat sprogligt udfordret og har store faglige huller. Skolen oplever ham som deltagende og motiveret, men han har et lavt læringstempo med brug for mange gentagelser.

Elev J har en ujævn profil, der er en god udvikling indenfor ordkendskab og afkodning. Eleven er generelt motiveret og deltagende i skolen.

Elev K har en positiv faglig udvikling. Eleven er ikke fagligt aldersvarende, men udvikler sig fortsat fagligt.

2 elever er ikke blevet testet på grund af manglende sproglige forudsætninger, da de er nyudsluset til almenklasse fra modtagelsesklasse.

Tabel 7. Tosprogede elevers resultater i national test

5.kl3	Gennemførelsesdato	Sprogforståelse	Afkodning	Tekstforståelse	Samlet vurdering
Elev L	23/4 2015 2. klasse 21/3 2017 4. klasse 30/04 2018 4. klasse (frivillig test)	Jævn God Fremragende	Mangelfuld Jævn God	Jævn God Rigtig god	Jævn God Fremragende
Elev M	21/3 2017 4. klasse 30/04 2018 4. klasse (frivillig test)	Jævn God	Jævn God	Jævn Fremragende	Jævn Fremragende

Elev L er gået frem i alle testområder. Elev L har en positiv faglig udvikling. Skolen oplever eleven som fagligt aldersvarende.

Elev M kom fra modtagelsesklasse i jan.2017 og har derfor kun været i almenundervisningen i halvandet år på testtidspunktet. Eleven er gået frem i alle testområder. Elev M har en positiv faglig udvikling. Skolen oplever eleven som fagligt aldersvarende.

Tabel 8. Tosprogede elevers resultater i national test

5.k14	Gennemførelsesdato	Sprogforståelse	Afkodning	Tekstforståelse	Samlet vurdering
Elev N	14/4 2015 2. klasse 7/3 2017 4.klasse 25/04 2018 4. klasse (frivillig test)	Jævn God God	Jævn Jævn Jævn	God God Rigtig god	Jævn God God
Elev O	14/4 2015 2. klasse 7/3 2017 4. klasse 25/04 2018 4. klasse (frivillig test)	Mangelfuld Jævn Mangelfuld	Jævn Mangelfuld Jævn	Mangelfuld Jævn God	Mangelfuld Jævn Jævn
Elev P	14/4 2015 2. klasse 7/3 2017 4. klasse 25/04 2018 4. klasse (frivillig test)	God Mangelfuld God	God Jævn God	God Jævn God	God Jævn God

1 elev er ikke blevet testet på grund af manglende sproglige forudsætninger, da eleven er nyudsluset til almenklasse fra modtagelsesklasse. Elev N har generelt haft en god fremgang og er nu aldersvarende i sin faglige udvikling. Elev O har dysleksi og har skriftsproglige udfordringer. Eleven har it- hjælpemidler som eleven gør brug af når skolearbejdet skal udføres. Det er positivt, at eleven opnår jævn og god i to af testområderne. Eleven er motiveret og deltagende i skolen. Elev P har generelt haft en god fremgang og er nu aldersvarende i sin faglige udvikling.

Lærerkommentarer fra 5. årgang

Hvad har du fået ud af at deltage i Projekt Læringsløft?

Dansk:

- "Jeg er blevet mere bevidst om, at jeg i min planlægning og i mine overvejelser for undervisningen, skal sikre at alle mine elever har lige deltagelsesmuligheder..."
- "Jeg er blevet bevidst om, hvor vigtigt det er, at alle børn får mulighed for at sige noget... Jeg tænker også meget over at eleverne skal arbejde i makkerpar og hvor vigtigt det er at klæde elever godt på og sørge for at der er tilgængelige ressourcer i klasseværelset, som eleverne kan gøre brug af."

Matematik:

- "Læringsløft var et sted hvor vi fik mulighed for at reflektere og evaluere vores undervisning
- I de didaktiske samtaler, så det stadig sætter spor i min daglige undervisning."
- "Jeg har fået et større fokus på matematik ord og sproget i matematik, jeg er bevidst om hvornår jeg bruger spørge og gøre ord."

Udskolingen

Der var 20 tosprogede elever på 9. årgang i skoleåret 2017/2018. Det er årgangens dansk- og matematiklærere der har været med i projekt læringsløft, og alle lærere har været med fra projektets start.

Måden vi evaluerer på

Vi har i udskolingen valgt at bruge resultaterne fra afgangsprøverne på 9. årgang. Det betyder, at måden vi evaluerer på må være ved at sammenholde årgangens afgangresultater med tidligere årganges afgangresultater. Vi vælger at sammenholde afgangresultaterne fra 2016/2017 med afgangresultaterne fra 2017/2018, da det er netop disse to årgange, der har været med i projektet.

Hvad er det vi kigger efter

Når vi sammenholder afgangresultaterne, er det et succeskriterie, at vi kan se en udligning mellem de to elevgrupperes afgangresultater.

Når vi går ind og arbejder med den sprogudviklende undervisning, forsøger vi at give alle elever lige deltagelsesmuligheder og fjerne eventuelle sproglige forhindringer. Derfor er det et mål, at de to elevgrupper får samme læringsudbytte og opnår samme resultater ved afgangsprøven i 9. klasse.

Nedenstående skemaer viser karaktergennemsnittet fra 9. årgang ved folkeskolens afgangsprøver 2016/2017 og 2017/18 i dansk og matematik.

Tabel 9. Resultater ved 9. klassesprøven, dansk 2016-17

	Dansk læsning	Retskrivning	Skriftlig fremstilling	Mundtlig
Alle elever	6,5	6,8	6,4	8,3
Etsprogede elever	7,1	7,3	6,8	9,1
Tosprogede elever	4,3	4,7	4,8	5,1
Forskel	2,8	2,6	2,0	4,0

Tabel 10. Resultater ved 9. klassesprøven, dansk 2017-18

	Dansk læsning	Retskrivning	Skriftlig fremstilling	Mundtlig
Alle elever	6,1	6,3	5,7	9,1
Etsprogede elever	6,9	6,9	6,1	9,0
Tosprogede elever	3,9	4,9	4,8	9,6
Forskel	3,0	2,0	1,3	-0,6

Når vi ser på karaktererne fra afgangsprøverne i dansk 2018, er der fremgang i retskrivning, skriftlig fremstilling og den mundtlige prøve.

Fremgang i den sammenhæng betyder, at de tosprogede elevers prøveresultater er højere i retskrivning og i den

mundtlige prøve, hvor det i skriftlig fremstilling er det samme resultat. For alle tre prøver gælder, at forskellen mellem de to elevgrupper er mindre.

I retskrivning er forskellen faldet med 0,6 (23,08%), skriftlig fremstilling er forskellen faldet med 0,7 (0,35%) og ved den mundtlige prøve er forskellen faldet 4,6 (115%). Her er resultaterne fra den mundtlige prøve særligt iøjefaldende, da eleverne her, udover at forbedre prøveresultaterne med 4,5, også har et højere karaktergennemsnit end de etsprogede elever. De etsprogede elevers prøveresultater er stort set de samme, når man sammenligner de to år, hvor de tosprogede elever viser markant fremgang i 2018.

I læseprøven opleves der en tilbagegang både i karaktergennemsnittet og i forskellen mellem de to elevgrupper. Her er forskellen øget med 0,2 (7,14%).

Tabel 11. Resultater ved 9. klassesprøven, matematik 2016-17

	Matematik uden hjælpemidler	Matematik med hjælpemidler
Alle elever	7,8	6,5
Etsprogede elever	8,7	7,2
Tosprogede elever	4,5	3,4
Forskel	4,2	3,8

Tabel 12. Resultater ved 9. klassesprøven, matematik 2017-18

	Matematik uden hjælpemidler	Matematik med hjælpemidler
Alle elever	7,5	7,2
Etsprogede elever	8,1	7,9
Tosprogede elever	6,2	5,3
Forskel	1,9	2,6

Når vi ser på karaktererne fra afgangsprøverne i matematik 2018, er der fremgang i begge prøver. De tosprogede elevers prøveresultater ligger højere i 2018, end de gjorde i 2017. Derudover er forskellen på de tosprogedes og etsprogedes resultater faldet med hhv. 2,3 (uden hjælpemidler) og 1,2 (med hjælpemidler), hvilket er en forbedring på hhv. 54,76% (uden hjælpemidler) og 31,58% (med hjælpemidler).

Sammenligningen af prøveresultaterne fra afgangsprøverne i 2016/2017 og 2017/2018 giver overordnet set et godt billede af en årgang, som har opnået nogle fagligt bedre resultater i både dansk og matematik. Dog er vi opmærksomme på, at prøveresultaterne fra 2016/2017 var præget af, at der var en gruppe tosprogede elever med andre sociale udfordringer, som trak gennemsnittet markant ned, jf. evalueringsrapporten fra 2017.

Hvilken viden får vi og hvad kan vi tage med os

I projekt læringsløft har vi arbejdet meget ud fra teorien om, at vi lærer bedst i interaktion med hinanden. Mundtlighed er den kommunikationsform, som vi, på forskellige niveauer og forskellige sprog, kan være fælles om. Samtidig har vi arbejdet meget med at kvalificere elevernes skriftlighed, herunder opgaveforståelse og -løsning, og her har vi igen brugt mundtligheden som middel hertil, for at give alle elever indgang til dette. Der har været et øget fokus på, at mundtligheden har været det, som har skulle føre eleverne videre i det skriftlige arbejde.

Det faldende karaktergennemsnit og den øgede forskel mellem elevgrupperne i læseprøven gør os opmærksomme på, at der kunne være et behov for, at have læsning som endnu et fokusområde.

Lærerrefleksioner:

"Det jeg fik med var, at aktionslæring virker sammen med kollegasupervision/-observation til at udvikle ens egen praksis. Det er uvurderligt at få andre øjne på ens egen undervisning og at have muligheden for at diskutere hvad der virker og ikke virker, og hvorfor."

"Det har været meget lærerigt og inspirerende. Konsulenten har været en inspirerende tovholder, og jeg har især sat pris på det gennemgående samarbejde/diskussionsforum, der har været gennem alle tre år."

"Jeg bruger en del af de diskussioner, vi har haft, i mine jævnlige refleksioner omkring klasseledelse, didaktik og fokus på den sproglige dimension."

"Det at få feedback fra konsulenten og kollegerne har været uvurderligt, de har kunnet se ting jeg ikke kunne se. Variation og stilladsering i undervisningen har også været et brændpunkt. Man bliver bevidst om mange små ting i undervisningen, sproget, formuleringerne m.m."

"Jeg har fået særligt fokus på processen fra hverdagsprog til fagsprog, samt fået understreget vigtigheden af at være kulturelt og sprogligt responsiv ift. de elever, som sidder i klasseværelset."

"Først og fremmest har jeg en øget opmærksomhed på at få alle til at tale matematik i timerne. Derudover et fokus på hverdagsprog kontra fagsprog."

"Aktionsforløbet har været med til at skærpe en undersøgende tilgang til didaktiske tilgange som tilgodeser alle elever: alle elever får mulighed for faglig progression gennem stilladserende undervisningsmaterialer. Jeg afprøver forskellige didaktiske metoder og reflekterer med kollegaer. Jeg arbejder med visuelle materialer til fastholdelse af fagsprog og er optaget af betydningen af tydelige og enkle "instruktioner", som tilgodeser alle elever, samt at gruppearbejde organiseres så alle elever er forpligtet på at deltage."

Observationer af fokuselever i undervisningen

Som DSA vejledere i ind- og udskolingen har vi igennem projektets forløb observeret nogle fokuselevers deltagelsesmuligheder i undervisningen.

Igennem forløbet har vi fået øje på nogle opmærksomhedspunkter, som vi ser gør sig gældende for alle vores fokuselever, uanset klassetrin og elevernes faglige og sproglige udgangspunkt.

Opmærksomhedspunkter som, vi har oplevet, har gjort sig gældende hos den stilladserende lærer, med betydning for fokuselevernes deltagelse i undervisningen:

- Tydelighed – Alle elever ved hele tiden hvad de skal og hvorfor
- Visuel – eleverne har tilgængelige hjælpemidler, som de kan søge hjælp i: mål, dagsorden, skriftlig stillet opgave, illustrationer etc.
- Aktive elever - alle er aktive hele tiden
- Ingen sproglige forhindringer – fjerner sproglige forhindringer, så den faglige deltagelse gøres mulig uanset elevens sproglige udgangspunkt
- Ressourcesyn - Elevens sproglige kompetencer definerer ikke elevens fagfaglige kundskaber

Nedenstående observationer går på eleverne og hvordan deres deltagelsesmuligheder ændres i forskellige fag ud fra elev-lærer relationen og lærerens didaktiske overvejelser i undervisningens tilrettelæggelse.

Fokuselev i udskolingen

En observation af samme elev i to forskellige undervisningssituationer.

Observation i matematikundervisningen:

Eleverne er i gang med begrebsafklaring (ydelse):

M sidder med hånden under hovedet. De andre ved bordet diskuterer indbyrdes om opgaven og joker: "Det kan jo også være en social ydelse"

Så taler de om at de ikke forventer så meget samarbejde her i gruppen...

Lærer: "hvis I kan bruge nogle af de udtryk I har lært, så vil det være godt. Kan I sige noget rigtig fedt om det der?"
"Vi har lært ingenting" siger L så et tidspunkt.

De bliver stille, M sidder på en stol forenden af bordet, lidt væk fra bordet og leger med sine fingre.

(der kommer en lang forklaring om renter, afdrag mm. - alle ordenes definitioner læses op og skrives på tavlen)

M sidder halvt med ryggen til tavlen fortsat med hånden under hovedet.

M kigger mod tavlen - kort

De tager en runde mere: J og L søger sammen og en udbryder "UH! Den er sværere!"

M triller lidt nærmere og spørger om hvad der står.

Han trækker sig væk igen. Lader J og L om opgaverne.

13.13 (2 min før timen slutter): Lærer: "Når jeg skal sammenligne lån, hvad er så det vigtigste at se på?"
M trækker sig tilbage i vindueskarmen, timen er slut for ham.

Observation i danskundervisningen:

(klassen har læst en tekst om Tove Ditlevsens liv)

M kommer lidt for sent. Han sætter sig i gruppen ved L og K.

Lærer kommer ned til M. Han forklarer hvorfor han kommer for sent. Lærer: "det er okay, godt du kom!"

M sidder oprejst på stolen ind til bordet.

L går i gang med opgaven, K følger med og ser på papiret. M byder ind: "forsøgt 1 gang før", "ikke uddannet". L: "det er rigtigt!", han noterer det.

Lærer: "Vælg 2 ting hver fra gruppesedlen". Derefter bliver alle hørt.

M: "hun skriver digte og romaner og hun er ikke uddannet - hun er selvlært"

Lærer: "Nu skal I lytte til det jeg læser op. Om lidt skal vi tale om hvad angst er."

L og K følger med i teksten. M skifter mellem at se op på lærer og stirre på bordet. Han sidder oprejst, men tilbagehænet og armene over kors. Han rokker lidt i stolen.

Begrebskort:

Der lægges en masse på bordet, som de skal lade ligge.

Lærer eksemplificerer ud fra det semantiske kort med "frygt" i midten. M tager papiret op, ser på det og lægger det ind på midten af bordet, så alle kan se.

L har taget alle ordene, M rejser sig fra stolen og stjæler et kort. L kommenterer det. "det var frækt gjort". M siger ham imod og sidder lidt med kortet. M lægger det tilbage og sætter sig med hånden under hovedet.

M: rystende L: hvor står det? M: det står ikke nogen steder! L: så kan jeg desværre ikke tage imod den.

Lærer tvinger gruppen til at lade turen gå videre. M trækker et kort. Han læser op: "følelser og reaktioner som angst kan give." L: "sved".

Lærer får M til at skrive ned, hvad de andre siger. K kommer med ordet "svimmelhed."

L: "Man kan også skrive xxx."

M: "ja, men nu sagde han det!" og noterer "svimmelhed"

Lærer irettesætter L. M griner lidt.

Fokuselev i indskolingen

O og K har begge et andet modersmål end dansk og deres dansksprogede udgangspunkt er ret forskelligt. Alligevel er samarbejdet mellem de to drenge godt og de fastholder fint en flydende samtale i samarbejdet.

I denne observation oplever O ikke på noget tidspunkt, at hans sproglige kompetencer er en forhindring i samarbejdet og opgaveløsningen. Han oplever at løse opgaven ligeværdigt med en dreng, som er født og opvokset i Danmark, hvilket giver ham faglig selvtilid. O er en nyankommen elev.

Observation i danskundervisningen:

Læreren informerer klassen om, hvad de skal arbejde med: argumenterende tekster og raketmodellen.

På whiteboardet står der dagsorden, tydelige læringsmål og illustrationer.

Hun dykker ned i de sproglige kendetegn for de argumenterende tekster. Hun giver tre eksempler på, hvad de sproglige kendetegn kan være. Endvidere giver hun også alle de hjælpemidler, som eleverne vil få brug for, i løbet af lektionen.

Eleverne skal efterfølgende arbejde i makkerpar, og de får udleveret raketmodellen samt en række sætningsstartere til selv at kunne skrive nogle argumenter.

Læreren fortæller O, at han her gerne må skrive på arabisk.

K: "hvad skal vi skrive om?"

O: "ved ikke"

K: "skal det være et spil? En film? Eller en sport?"

O: "et spil ... hvad med Minecraft?"

K: "vi kan skrive en anmeldelse af spillet"

K: "ej vent, skal vi ikke tage Pokémon?"

O: "jo"

O: "hvad skal vi med denne seddel?" (sætningsstartere)

K: "det er hvis vi har behov for hjælp"

O: "vi kan starte med at skrive, at det er et spil, man kan spille på mobil"

K: "ej, ikke på mobil, så er det Pokémon Go"

K skriver og O supplerer mundtligt

O orienterer sig og ser hvad K skriver og kigger på papiret med sætningsstarterne. K skriver en beskrivelse af spillet, inden de går i gang med anmeldelsen.

"Vi synes, det burde have omkring fem stjerner"

Læreren kommer ned og spørger dem ind til, hvad de har skrevet, og hvad de er kommet frem til. Hun stilladser dem og hjælper dem på vej. Hun spørger nysgerrigt ind: "hvorfor synes I det? Hvad er jeres argument?"

O og K nævner over for læreren at det er fordi der er god grafik. O siger tegninger, K siger grafik. Eleverne taler om de samme ting, men benævner det forskelligt.

Læreren: "husk at tjekke om I har det hele med og orienter jer i jeres papir med instrukserne"

Eleverne skal i fællesskab notere hvad de skal anmelde næste gang:

K: "hvad skal vi tage næste gang?"

O: "Fifa spillet" K: "ja, det kan vi godt"

Eleverne skal notere på hver deres papir, hvad de vil anmelde. O gør brug af begge sprog og noterer med en blanding af dansk og arabisk.

Ovenstående observationer i hhv. ind- og udskolingen tydeliggør nogle af de opmærksomhedspunkter, som vi som DSA-vejledere har observeret gennem projektet.

Fokuselevernes oplevelse af at blive anerkendt for dem de er, det de kan, det de kommer med og bidrager med til det faglige fællesskab giver dem succes i deres udvikling, både fagligt og socialt. De får en oplevelse af, at de på trods af sproglige udfordringer kan deltage på lige fod med andre elever.

Når vi anerkender, stilladser og skelner mellem elevens viden og elevens sproglige kompetencer, får eleverne en oplevelse af værdi og succes i, at de kan bidrage med noget værdifuldt i undervisningen, hvilket giver dem faglig selvtillid.

Evaluering af eksterne konsulenter

Projektet har alle tre år været gennemført som aktionslæringsforløb, bestående af observationer med efterfølgende didaktiske samtaler, hvor der til teamene har været tilknyttet en konsulent. Vi har gennem hele projektet haft to faste konsulenter, hvor den ene har været tilknyttet udskolingen i hele projektperioden, i indskolingen har der været et overlap af de to konsulenter efter år et.

I et projekt som Projekt Læringsløft, har det haft stor værdi at have eksterne konsulenter på. De eksterne konsulents opgave har været at facilitere de didaktiske samtaler og de har ligeledes stået for opstarts-, midtvejs- og afslutningsseminar på tværs af skolens matrikler, hvor der har været fagligt input og teamsamarbejde. Konsulenterne har særligt haft en rolle i forbindelse med den didaktiske samtale i aktionslæringen. Her har de haft fokus på den sprogdudviklende undervisning, de tosprogede elevers deltagelse og udbytte af undervisningen. De har støttet teamene i refleksionen af hvordan undervisningen kan kvalificeres, så eleverne og særligt de tosprogede elever alle er aktive og opnår større udbytte.

Ved styregruppemøder har konsulenterne været fast deltagende sammen med DSA-vejlederne, skoleleder og afdelingsledere og kommunens tosprogskonsulent. Her har vi haft godt udbytte af, at kunne italesætte projektets status, fremtidige tiltag, udfordringer og evalueringsmetoder, set med forskellige faglige og praktiske perspektiver.

Vi har oplevet en stor fleksibilitet hos de eksterne konsulenter, som har været meget imødekommende over for den hverdag, en skoleledelse står i med hensyn til logistik, som i forbindelse med projektet har vist sig noget mere omfattende end forventet.

Eksterne konsulenter giver projektet en vis forpligtelse og seriøsitet, hvilket har været vigtig for projektets gennemførelse og progression. Alle aktører i projektet oplever stor tilfredshed med de eksterne konsulents rolle og vejledning gennem de tre år.

Skolens sammenfattende vurdering af udbyttet af projektet

Der har gennem alle 3 år været en tydelig rammesætning af projektet, og der har været et tæt samarbejde mellem lærere og ledelsen, samt UCC konsulenter og Skoleafdelingen.

Gennem kompetenceudviklingsforløbet projekt læringsløft med lærere og ledelse, er der kommet fælles viden om metoder og redskaber, og dette kan lærerne bruge, når de skal gennemføre deres undervisning. Denne Kompetenceudvikling af skolens lærere og ledelse har været med til at give redskaber til det videre arbejde med at højne de faglige resultater og trivsel hos de tosprogede elever.

Projekt læringsløft har gennem hele projektperioden brugt aktionslæring som arbejdsmetode.

Aktionslæringen har været med til at udvikle den pædagogiske praksis for de lærerteam, der har deltaget i projekt læringsløft på skolen. Det har været med til at udvikle den pædagogiske praksis ved at fokusere på, samt observere og reflektere over forskellige undervisningssituationer fra praksis, og på den måde bliver det meget nærværende og konkret for den enkelte lærer.

Ledelsen på skolen har samtidig fået mulighed for at følge projektet meget tæt, og det har styrket samarbejdet med lærerne. Aktionslæring har som metode været med til at legitimere, at der bruges kollegaobservation på skolen, og at dette nu er en accepteret arbejdsmetode, som også understøttes af ledelsen på skolen. Efter tre år med projekt læringsløft er aktionslæring som metode blevet en naturlig del, og dette har givet en ny dimension til skolen.

Set fra et ledelsesperspektiv ville det have været ønskeligt, hvis der havde været mulighed for deltagelse i enkelte forløb. Dette med ønske om, at få et større billede af projektets indhold og virke. Det har ikke været en mulighed, da de eksterne konsulenterne har ønsket at sikre aktionslæringsrummet trygt for teamene. Vi ønsker en skole med åbne klasserum, både hvad angår pædagogisk personale, læringsvejledere, eksterne konsulenter og ledelse.

I projekt læringsløft, har der hos lærere og ledelse været særligt fokus på den sproglige dimension i fagene dansk og matematik med særligt henblik på tosprogede elever. Lærerne har haft tid og mulighed for at udvikle deres undervisning i forhold til den sproglige dimension, og ledelsen har haft mulighed for at give sparring. Det at der har været arbejdet med den sproglige dimension, har givet lærere og ledelse viden om og metoder til at arbejde med det mundtlige og skriftlige sprog.

Herunder hvordan den sproglige dimension medtænkes i fagene, samt hvordan man kommer fra hverdagsprog til fagsprog m.m. Det fokus der har været på den sproglige tilgang efterlader en bevidsthed hos lærere og ledelse, om hvor vigtigt sprog er i alle fag, og det har været med til at styrke den sproglige dimension, og hvordan det kan gennemføres i praksis.

I projekt læringsløft har vi arbejdet med data, som det også er beskrevet i denne rapport, og der har været arbejdet med både nationale test og afgangsprøver. Det der er tydeligt i de nationale test og afgangsprøver, er at der er fremgang ved sprogforståelse og den mundtlige kommunikationsform. Vi kan dog også konstatere, at der er områder som afkodning og ved de skriftlige prøver hvor der er tilbagegang eller hvor man ikke kan se den ønskede effekt. Uanset udviklingen på den korte bane har brug af data i projekt læringsløft været med til at sætte fokus

på mulighederne for at følge klassens og den enkelte elevs udvikling. Denne tilgang er brugbar for ledelsen og teams. Det giver anledning til tæt opfølgning med fokus på resultater i fremtiden. Projektet har legitimeret brug af data og resultater som pædagogisk redskab i ledelsens sparring med lærerne.

I projekt læringsløft har der været fokus på den sprogudviklende undervisning, og gennem de tre år, er det tydeligt for ledelsen, at flere og flere lærere er blevet opmærksomme på dette, og bruger det i deres daglige undervisning. Det er lige fra den måde lærerne tilrettelægger undervisningen på og reflekterer, samt de didaktiske overvejelser i undervisningen. Der er kommet mere fokus på tydelighed i undervisningen, herunder at eleverne ved hvad de skal og hvorfor. Der er også helt konkret kommet flere understøttende materialer i klasselokalet, og det er både fagligt og visuelt f.eks. illustrationer, billeder, ord, fagtekster m.m. Det er ikke alt som kan måles, men vi kan som ledelse se en positiv pædagogisk og faglig udvikling, som hænger sammen med, at skolen har været med i projekt læringsløft.

Fremadrettet har vi som skole gode muligheder for at føre projektet videre, da vores lærere i dansk og matematik, samt ledelse og DSA-vejledere er blevet kompetenceudviklet. Vores DSA-vejledere på skolen har haft en fremtrædende rolle gennem hele projektet, da de både har deltaget i projekt læringsløft som lærere og DSA-vejledere, og ledelsen har understøttet processen. DSA-vejlederne har på den måde været med i flere team, og haft forskellige roller i projektet, og med deres viden og overblik over sprogudviklende undervisning, vil de kunne varetage kollegaobservation fremadrettet, og det skal naturligvis understøttes af ledelsen.

GRØNNEVANG SKOLE

